

# Stipendierapport från 5:e Nationella Konferensen i Palliativ vård

**”Med rötterna mot Framtiden – fokus på det palliativa förhållningssättet”**

**Stockholm 20-21/3-2018**

Jag arbetar som sjuksköterska på Palliativvård och ASIH i Kristianstad och fick under våren möjlighet att få åka till 5:e Nationella konferensen i Palliativ vård i Stockholm. Det fanns en mängd olika intressanta föreläsningar att välja mellan på konferensen, uppdelat i olika temalinjer; kommunikation, närstående, symtom och teambyggande/teamledning. Då jag har en del av min sjukskötersketjänst avdelad till kvalitetsutveckling på vår avdelning, valde jag inriktning teamarbete första dagen. Här följer en kort redogörelse för de föreläsningar som jag fann speciellt inspirerande och givande.

## ***Plenum - Med rötterna mot framtiden, Ulrika Kreicbergs, Peter Strang***

Konferensen inleddes med att Peter Strang gjorde en sammanfattning av hospicerörelsens och den palliativa vårdens framväxt, både internationellt och ur svensk synvinkel, samt talade om begreppet ”Total Pain” som det centrala i den palliativa vårdens helhetssyn.

Ulrika talade om barnet i den palliativa vården. Barn både i rollen som patient och som anhörig. Hon menade att palliativ vård av barn kräver en stor samverkan mellan olika instanser och professioner och hon pekade på vikten av kommunikation och relationer, både till barnet och till barnets föräldrar och närstående. Barn idag vill ha information. De vill få informationen tillsammans med föräldrarna, eller först och inte vara sist att få information. Vi måste våga fråga barnen, våga lyssna till dem, våga stanna kvar hos dem. Ulrika talade också om sorgen efter att ha förlorat ett barn, eller en förälder och att man idag inte längre talar om ett sorgear, utan snarare om ett sorgedecennium.

## **TEAMARBETE**

### ***Kompetens för teamarbete inom specialiserad palliativ vård – kunskap, färdighet och förhållningssätt, Anna Klarare***

Inom palliativ vård är teamarbetet mellan de olika professionerna en central och självklar del. Det innebär att de olika yrkeskategorierna arbetar utifrån ett gemensamt mål, med gemensamma beslutsprocesser, ett ömsesidigt beroende och samarbete av och med varandra. Individerna utgör teamet och alla har med sig olika kunskaper och kompetens. Det bästa teamet/samarbetet uppstår när vi kan utnyttja varandras olikheter och kompetenser mot ett gemensamt mål. Anna talade om vikten av samverkan och samarbete, horisontellt (på samma nivå) och vertikalt (mellan olika nivåer). Hon talade om hur multiprofessionella team sköter sina uppgifter. Vilka problem som finns när det inte fungerar, vad som bygger upp det bästa teamet och det effektiva teamet med olika kunskaper, färdigheter och förhållningssätt, samt hur man kan arbeta för att främja ett bra och effektivt arbete.

### ***Ledarskapets möjligheter och utmaningar, Bengt Sallerfors***

Olika teambildningar ställer olika krav på ledarskapet. Vikten av ett situationsanpassat ledarskap betonades, samt av att arbeta för att bygga upp en gemensam teamidentitet, med grunden i kvalitetssäkrad kunskap. Det krävs dessutom en samsyn i teamarbetet. Han talade vidare om vad som händer med människor när vi börjar tala om förändringar, att både professionell och förbättringskunskap krävs.

### ***Lust att vilja leda – sig själv och andra, Maud Kardell***

En ledare måste kunna leda såväl andra, som sig själv. Maud talade om en tillitsbaserad ledning och styrning, som tar tillvara medarbetarnas engagemang, utifrån de förutsättningar vi har och med utgångspunkt i de behov vi är till för att hjälpa. Teamet byggs på mellanmännsliga relationer, attityder och normer. Teamarbete handlar om kommunikation, där även tystnaden är en väldigt talande kommunikation. Att välja att lita på motparten, sätta fokus på förutsättningar och behov, i kärnverksamheten. Vi måste våga dela med oss av information, tillåta olik tänkande, skapa förutsättningar för möten och fatta beslut så nära verksamheten som möjligt, men även att premiera kunskapsutveckling.

Kommunikationsnycklar:

- Valda sanningar. Vi har alla olika sanningar, beroende på utgångspunkt, förväntningar, teori, antaganden, tro och förutfattade meningar.
- Sätt ramar för kommunikationen.
- Nivå. Att man talar om samma sak, höja/sänka/gå i sidled.
- Gå i takt. Ändra riktning.
- Förtroendekonto.
- Jag/du kan inte tänka åt andra, men måste lyssna.
- Kommunikationskanaler.

### ***Plenum - Clownmedicin***

Konferensens andra dag inleddes med uppträde och föreläsning från sjukhusclownerna i Stockholm. De har startat ett projekt tillsammans med ASIH i Stockholm, där de besöker barnfamiljer där någon förälder vårdas palliativt, både på sjukhusavdelningar, hospice och hemma hos ASIH-an slutna patienter. Tanken är att bygga positiva minnen för barnen, att ge dem en stunds andrum från sjukdomen. En stund där de kan få skratta tillsammans med föräldrarna i en tid som rymmer så mycket sorg, skuld och tunga känslor. Det var otroligt inspirerande att höra om clownernas arbete.

## KOMMUNIKATION

### *Mänsklig värdighet och sårbarhet i livets slut – Etiska perspektiv på mötet mellan patient och personal, Sofia Jämterud*

Prästen Sofia Jämterud har gjort en kvalitativ intervjustudie med bland annat läkare inom palliativ vård och utifrån materialet analyserat vad respekt för patientens mänskliga värdighet kan innebära. Respekten för patientens värdighet kan ses som respekt för autonomi. I studien kom dock även en alternativ förståelse fram - att dela sårbarheten och ta ansvar, bland annat genom att våga stanna kvar i maktlösheten och att vara närvarande med patienten. Själva döendet måste patienten själv gå igenom, men vikten av att inte överges kan ses som en resurs för att lindra patientens situation.

Mänsklig värdighet kan tolkas väldigt olika, från att göra sig fin en dag, till att få välja sitt eget slut.

”Att sitta ner och vara kvar i detta ångestens rum, det är att respektera någons värdighet.”

”Att våga vara kvar i maktlösheten. Det är på något sätt att erkänna människans begränsning och maktlöshet och att våga vara kvar i det.”

Dessa två meningar rymmer, anser jag, en central del i arbetet inom den palliativa vården. Det finns inte alltid så mycket att säga, men närvaron, att våga stanna kvar i det svåra, det är centralt.

### *Så vill jag ha det i livets slutskede, Olav Lindqvist*

Föredraget som inte blev av. Jag hade sett fram emot denna föreläsning, men olyckligt nog avled Olav Lindqvist hastigt veckan innan konferensen. Han har arbetat med ett forskningsprogram kallat DöBra, som lyfter frågor runt döende, död och sorg för att möjliggöra förberedelse inför livets slutskede och som undersöker hur kultur, miljö och samtal kan förbättra för den döende.

### *Föräldrar som mist barn, Lilian Pohlkamp*

Föräldrar som förlorat ett barn löper ökad risk för psykisk ohälsa. Inte bara själva förlusten av barnet utan även vårdtiden kan innebära stora påfrestningar, vilket kan påverka sorgprocessen.

Studier visar att det kan vara svårt för föräldern att kommunicera tankar och känslor när barnet är allvarligt sjukt eller döende, både med vårdpersonal, inom familjen eller med vänner. Alla relationer påverkas. Föreläsningen baserades på en svensk studie som förmedlar föräldrarnas erfarenheter av att leva med ett svårt sjukt barn som sedan dör. I studien beskrivs även vilket stöd som föräldrarna önskar från vårdpersonal och närstående.

En god kommunikation är av yttersta vikt, inom familjen, mellan vårdare och familjen samt inom vårdteamet. Vårdteamet måste arbeta aktivt för att sätta upp ett gemensamt mål, vart är

vi på väg med vården av familjen, vilka medel har vi för att nå vårt mål, hur kan vi göra, hur ska vi göra. Hur bygger vi upp en bra relation, där tillit och anknytning både inom familjen och mellan team och familj är enormt viktigt.

Krishantering och återhämtning vid stark stress genom samspel med andra människor är att våga:

- Se
- Höra
- Bekräfta
- Stanna kvar

## **SLUTORD**

Att få åka iväg på konferens är både roligt och intressant. Du träffar andra människor som arbetar inom samma område, stiftar nya bekantskaper och återupptar en del gamla, förutom att lyssna på alla intressanta föreläsningar. Jag tar med mig mina nya kunskaper och inspiration från föreläsningarna i Stockholm. I min roll som kvalitetsutvecklare vill jag arbeta tillsammans med mina kollegor för att bli ännu bättre. En viktig del i den palliativa vårdens framtid är att hela tiden arbeta för förbättrat samspel och ökad lyhördhet med patienten, dennes anhöriga och inom teamet. Vad vill/önskar/behöver patient och anhöriga för hjälp från oss, hur och med vad kan vi bidra för att ge patienten möjlighet att leva och dö som han eller hon vill? Dessa frågor kommer till en del att ligga till grund för temat till avdelningens kick-off i höst.

Tack!

Jenny Kristensson